

Coop Wholesale Society, Manchester

Fredag 29. november satte jeg kursen mot Manchester og Coop Wholesale Society sitt arkiv og studiesenter. Jeg hadde avtalt med sjefsarkivar Sophie McCulloch, og så frem til møtet.

Bakgrunnen for reisen var Coop Wholesale Society sin handel med norske sardiner fra 1903 til en gang på 1970- tallet. En handel som førte til at Coop Wholesale Society ble oppført på listen over de største oppkjøperne av norske sardiner i 1929.

Inntrykket mitt er at sardinhandelen mellom Coop Wholesale Society og den norske sardinindustrien var betydelig i volum, og at den strakk seg over veldig lang tid. Da jeg fant ut at Coop Wholesale Society i England hadde et eget arkiv og studiesenter, visste jeg at jeg måtte besøke dette på et tidspunkt. Stipendet fra FMK ga meg muligheten til å gjøre dette langt tidligere enn jeg hadde håpet.

I tillegg til Coop Wholesale Society, hadde jeg avtalt besøk hos Central Library i Manchester. Her hadde jeg avtalt å søke gjennom gamle aviser og annet lokalhistorisk materiale før min avtale hos Coop Wholesale Society.

På biblioteket fant jeg mange spennende artikler og annonser som omhandlet den norske sardinindustrien, hendelser som sardinrettsakene mellom 1911 og 1915, og beslagleggelsen av norske sardiner i USA i 1930 fikk stor omtale. Jeg fant også mye spennende om Coop Wholesale Society.

I forkant av mitt besøk hos Coop Wholesale Society, gikk jeg rundt og kikket i området rundt studiesenteret. Jeg passerte mellom kjøpesenteret Arndale og The National Football Museum, før jeg svingte opp mot bydelen Ancoats, en av de tidlig industrialiserte bydelene i Manchester og verden.

Området var preget av en lett blanding gamle slitte hus, smale gater og nye utbyggingsprosjekter. En annen ting som slo meg var hvor mange bygninger som var merket med: «C.W.S.» eller «Cooperation». Manchester er selve cooperasjonen sin hovedstad i England. Victorianske bygninger vitnet om C.W.S. sin storhet, det var lagerbygninger, administrasjonsbygninger, stort fiskemarked, høyhuset «New Century House» fra 1960- tallet, og et helt nytt moderne kontorbygg. Selve

arkivbygget ble reist i 1911 av 784 frivillige i Coop Wholesale Society til minne om George Jacob Holyoake, som hadde jobbet for Coop Wholesale Society i nesten 70 år.

Jeg ble møtt av sjefarkivar Sophie McCulloch som hadde funnet frem mye relevant materiale for meg. De neste dagene gikk jeg gjennom styrprotokoller, inernaviser, medlemsaviser, prislister, regnskaper og årsrapporter.

I medlemsavisene var først og fremst fokuset på ideen om Coop, hvorfor det var viktig å organisere seg og jobbe sammen. Et annet mål med medlemsavisene var å utdanne medlemmene, det var mange artikler om filosofer, berømte forfattere, utdrag fra skuespill, i tillegg til presentasjoner av medlemmer, ansatte og enkelte butikker. Det ble også skrevet om hjelpearbeid som ble drevet av C.W.S. over hele verden. Det var lite annonsering i medlemsbladene, og det lille som ble annonsert var varer som te, kakao, og annet som C.W.S. produserte selv på egne fabrikker, og med egne plantasjer.

I 1927 hadde C.W.S. 1 280 butikker i Storbritannia og Irland, 5 186 728 medlemmer, 110 000 000 pund i egenkapital, 18 487 9902 pund i omsetning, og eget politisk parti med representasjon i det britiske parlamentet. I 1927 kjøpte C.W.S. norske sardiner for 15907 pund, eller 0,0086 % av omsetningen. I tillegg til sardiner, importerte Coop tran og vaskebrett fra Norge.

I årene før 1910 ble det vanlig at den norske hermetikkindustrien la garantisedler ved hver eske sardiner. Garantiseddelen hadde to funksjoner, de skulle naturligvis garantere for at produktet var av topp kvalitet, og ofte ble garantiseddelen tatt vare på, og fungerte da som en huskelapp for produktet en kjøpte. Styret i Coop Wholesale Society i England, fikk i 1911 mange henvendelser fra kunder om at de ønsket en slik garantiseddel på Coop Wholesale Society sine hermetiserte produkter. Dette ble vedtatt i styret 7/7 1911.

Hermetisert fisk var en populær vare i Storbritannia, og i årene 1913 – 1937 økte handelen med importert hermetisert fisk med 282%. Denne økningen førte til at Coop Wholesale Society opprettet flere depoter med hermetisert fisk rundt om i Storbritannia. Dette ses også i bestillingene på norske sardiner, tidlig ble det meste sendt til lager i Manchester og distribuert derfra, mens det etter 1918 ble sendt til flere havner som Hull, London og Glasgow.

Coop Wholesale Society opprettet etter hvert en egen avdeling for fisk, og tok over to hermetikkfabrikker for hermetisering for fisk. De fortsatte imidlertid å importere norske sardiner og kippers.

Jeg reiste fra Manchester fredag 6/12, godt fornøyd med både oppholdet på Coop Wholesale Society og Central Library.

